

Αριθ. Πρωτ. 945/212/40543/4851

Αθήνα, 27 Ιουνίου 2024

ΠΡΟΣ Τον
Υπουργό Υποδομών & Μεταφορών
κ. Χρήστο Σταϊκούρα

ΚΟΙΝ. Υφυπουργό Υποδομών
κ. Νικόλαο Ταχιάο

Θέμα: Απαιτούμενες παρεμβάσεις στο θεσμικό πλαίσιο παραγωγής δημοσίων έργων

Αξιότιμε κύριε Υπουργέ,

Οι εργοληπτικές επιχειρήσεις της χώρας, πρωτοστατούν στην οικονομική ανάκαμψη της χώρας έπειτα από μια δεκαετία κρίσης και εσωστρέφειας. Στα πλαίσια της θεμελιώδους αυτής οικονομικής δραστηριότητας, το νομοθετικό πλαίσιο που διέπει τις σχέσεις Αναδόχου – Κυρίου του Έργου χρήζει άμεσων παρεμβάσεων ώστε να εξασφαλιστεί η ομαλή και επιτυχής ολοκλήρωση των υπό εκτέλεση και δημοπράτηση έργων υποδομής.

Οι παρεμβάσεις αυτές, νομοθετικής ή εκτελεστικής φύσεως, καθίστανται επιπλέον αναγκαίες δεδομένων των πρωτοφανών οικονομικών επιπτώσεων της πανδημίας και του πολέμου στην Ουκρανία, γεγονότα που επηρέασαν έντονα και ποικιλοτρόπως την ροή της εκτέλεσης των δημοσίων συμβάσεων στη χώρα.

Ακολούθως, οι Εργοληπτικές Οργανώσεις από κοινού προβαίνουν με την παρούσα επιστολή στη σύνταξη των παραγωγικών αιτημάτων τους με σκοπό την εξασφάλιση της βιωσιμότητας των μελών τους, καθώς και τη διαμόρφωση ενός λειτουργικού θεσμικού πλαισίου εκτέλεσης δημοσίων έργων.

Παράλληλα, οφείλουμε να επαναφέρουμε τα κοινά αιτήματα των οργανώσεών μας αναφορικά με την εφαρμοστέα νομοθεσία.

A. ΚΟΙΝΑ ΑΙΤΗΜΑΤΑ ΕΡΓΟΛΗΠΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ

Αποτελούν πάγια και διαρκή αιτήματα του συνόλου των εργοληπτών τα ακόλουθα:

1. Η ενεργοποίηση της «Εταιρείας Προδιαγραφών και Τιμολόγησης Τεχνικών Έργων και Μελετών» σύμφωνα με την αρ Κ.Υ. Απόφαση 60 «Σύσταση οργάνωση και διοίκηση του Ν.Π.Ι.Δ. «Εταιρία Προδιαγραφών και Τιμολόγησης Τεχνικών Έργων & Μελετών» - Ανάπτυξη, λειτουργία και διαχείριση του Ενιαίου Συστήματος Τεχνικών Προδιαγραφών και Τιμολόγησης Τεχνικών Έργων και Μελετών (ΕΣΤΕΠ-ΤΙΜ-ΤΕΜ) και του Ηλεκτρονικού Συστήματος Προσδιορισμού Κόστους Συντελεστών Παραγωγής Τεχνικών Έργων (ΗΣΠΚΣΠΤΕ)» με ταυτόχρονη διεύρυνση της σύνθεσης των μελών των διοικητικών οργάνων (**Διοίκηση και Γενική Συνέλευση**) συμπεριλαμβάνοντας όλες τις Εργοληπτικές Οργανώσεις.
2. Η αναθεώρηση των βασικών τιμών κατά την εκτέλεση δημοσίων έργων είναι θεσμός αναγκαστικού δικαίου και αποσκοπεί στην διασφάλιση του δημοσίου συμφέροντος και στην σε κάποιο βαθμό αποκατάσταση της ζημίας του αναδόχου, που προκαλείται από την αύξηση των τιμών των αγαθών. Δηλαδή, η αναθεώρηση θεσμοθετήθηκε για να εξασφαλισθεί η ολοκλήρωση των έργων αλλά ταυτόχρονα αποτελεί στοιχειώδη έκφραση του δικαιώματος σεβασμού και προστασίας της περιουσίας του αναδόχου. Παρά τη ρητή πρόβλεψη της Υ.Α. Δ11/334219 (ΦΕΚ 5565 Β'/31.10.2022) για την έκδοση συντελεστών αναθεώρησης έως και την λειτουργία της «Εταιρείας Προδιαγραφών και Τιμολόγησης Τεχνικών Έργων και Μελετών», κάτι τέτοιο δεν έχει συμβεί μέχρι σήμερα και **κυρίως δεν έχουν καταργηθεί οι παράγραφοι 23 & 25 του άρθρου 153 Ν.4412/2016 ώστε να εφαρμοσθεί ο θεσμός της αναθεώρησης όπως προβλέπεται από το θεσμικό πλαίσιο. Επιβάλλεται, η άμεση έκδοση των Συντελεστών Αναθεώρησης των Τριμήνων Β', Γ' και Δ'/2022, καθόσον έχουν υλοποιηθεί σε τελικό στάδιο, οι εργασίες της συσταθείσας επιτροπής, σύμφωνα με την ανωτέρω Υ.Α.**
3. Η ομαλοποίηση των ροής πληρωμών στα δημόσια έργα.
4. Η περιχαράκωση της ορθής εφαρμογής του όρου «Έργο», καθώς το τελευταίο διάστημα παρατηρούνται λανθάνοντες χαρακτηρισμοί συμβάσεων ως «Προμήθειες» ή «Υπηρεσίες» αντί για «Έργα» σε περιπτώσεις:
 - i. Εγκατάστασης οδοφωτισμού,
 - ii. Αναβάθμισης υφιστάμενων μονάδων επεξεργασίας λυμάτων,
 - iii. Εγκατάστασης συστημάτων ελέγχου διαρροών σε υφιστάμενα δίκτυα μεταφοράς και διανομής νερού,
 - iv. Έργα αποκατάστασης και καθαρισμού ρεμάτων.
5. Η πλήρης αποσαφήνιση του θεσμικού πλαισίου αιτιολόγησης της οικονομικής προσφοράς του προσωρινού αναδόχου (άρθρο 88 Ν.4412/2016), μέσω της αναδιατύπωσης των προτύπων εντύπων ΕΕΕΣ με ενσωμάτωση

επεξηγηματικών σχολίων ώστε να καθίσταται ευχερής η κατανόηση και η ορθή συμπλήρωσή τους από τους υποψηφίους, σύνταξης νέου απλοποιημένου πρότυπου διακήρυξης με στόχο την αποσαφήνιση των όρων και τον περιορισμό των λόγων αποκλεισμού της οικονομικής προσφοράς στους απολύτως αναγκαίους που εκπορεύονται από τις Ευρωπαϊκές οδηγίες και εάν απαιτείται, έκδοση διεξοδικής διευκρινιστικής εγκυκλίου.

6. Η κατάργηση του τεκμαρτού συντελεστή εργατικής δαπάνης στις δημόσιες συμβάσεις και η λήψη ασφαλιστικής ενημερότητας για πληρωμή λογαριασμού μόνο βάσει διάγνωσης πληρωμής των μηνιαίων ΑΠΔ.
7. Η σημαντική αύξηση του ορίου ανεκτέλεστου των Εργοληπτικών Επιχειρήσεων σε επίπεδα που ανταποκρίνονται στις σημερινές επικρατούσες συνθήκες στον Κλάδο.

Τα ανωτέρω αποτελούν θεμελιώδη αιτήματα του συνόλου του εργοληπτικού κόσμου και απαραίτητη προϋπόθεση για τη βραχυπρόθεσμη και μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα του κλάδου και παράλληλα συνιστούν ουσιώδη προσπατούμενα για τον εκσυγχρονισμό του θεσμικού πλαισίου εκτέλεσης συμβάσεων δημοσίων έργων.

B. ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ Ν.4412/2016

1. Χρονικές Προθεσμίες – Άρθρο 147 Ν.4412/2016

Τροποποίηση του άρθρου 147 Ν. 4412/2016, όπως ισχύει και δη της παρ. 8, αφού η δυνατότητα παράτασης της σύμβασης για χρόνο ίσο με την αρχική συμβατική προθεσμία, όπως ορίζει σήμερα η διάταξη, δημιουργεί πολύ σοβαρά προβλήματα στην ολοκλήρωση των έργων, η κατασκευή των οποίων δύναται να καθυστερεί για λόγους που δεν οφείλονται στον Ανάδοχο.

Προτείνεται η ακόλουθη τροποποίηση της παραγράφου 8 του άρθρου 147:

*«8. Η συνολική προθεσμία εκτέλεσης του έργου δύναται να παραταθεί και μετά την πάροδο της οριακής προθεσμίας, εφόσον υποβληθεί αίτημα του αναδόχου και εγκριθεί από την προϊσταμένη αρχή. Η παράταση του πρώτου εδαφίου χορηγείται συνολικά ή τμηματικά, για χρόνο ίσο **έως και το διπλάσιο της αρχικής συμβατικής προθεσμίας**. Σε περιπτώσεις σύνθετων και ειδικών έργων η άνω παράταση χορηγείται συνολικά ή τμηματικά για χρόνο ίσο **έως και το τριπλάσιο της αρχικής συμβατικής προθεσμίας**, εφόσον προς τούτο υπάρξει σύμφωνη γνωμοδότηση του Τεχνικού Συμβουλίου του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών. **Περαιτέρω παράταση της συνολικής προθεσμίας δίνεται μόνο κατόπιν αιτήσεως του αναδόχου λόγω διακοπής εργασιών. Η μέγιστη διάρκεια της περαιτέρω παράτασης είναι ίση με τη διάρκεια της διακοπής εργασιών, πλέον του εύλογου χρόνου επανακινητοποίησης του αναδόχου.**».*

Περαιτέρω, αιτείται η τροποποίηση της παραγράφου 4 του άρθρου 147 καθώς η οριακή προθεσμία για το έκαστο έργο είναι σαφώς προσδιορισμένη και κατοχυρωμένη από την αρχική συμβατική προθεσμία που συμπεριλαμβάνεται στα τεύχη δημοπράτησης. Ως εκ τούτου, δεν απαιτείται η αίτηση διάλυσης από πλευράς Αναδόχου και θα έπρεπε η διαδικασία διάλυσης να εκκινεί αυτοδίκαια.

Επομένως, προτείνεται η ακόλουθη τροποποίηση της παραγράφου 4 του άρθρου 147:

*«Ο ανάδοχος δεσμεύεται από τη σύμβαση του έργου να συνεχίσει την κατασκευή του για επιπλέον της αρχικής προθεσμίας χρονικό διάστημα, ίσο προς το ένα δεύτερο (1/2) αυτής και πάντως όχι μικρότερο των τριών μηνών (οριακή προθεσμία). Για τον υπολογισμό της οριακής προθεσμίας δεν προσμετρώνται τυχόν παρατάσεις της συμβατικής προθεσμίας. Η οριακή προθεσμία αρχίζει την επομένη της λήξης της συμβατικής προθεσμίας και κατά τη διάρκειά της η Προϊσταμένη Αρχή δύναται να χορηγεί παρατάσεις, κατόπιν εισήγησης της διευθύνουσας υπηρεσίας, χωρίς αίτηση του αναδόχου. Μετά την πάροδο της οριακής προθεσμίας, η σύμβαση διαλύεται **αυτοδίκαια και δίχως να απαιτείται αίτηση διάλυσης του Αναδόχου**, σύμφωνα με το άρθρο 161, εκτός αν συντρέχουν οι προϋποθέσεις της παρ. 8. **Ο υπολογισμός της αποζημίωσης του Αναδόχου για την αυτοδίκαιη διάλυση γίνεται σύμφωνα με τα προβλεπόμενα του άρθρου 161.**»*

Τέλος, θα πρέπει το καθ' ανωτέρω τροποποιημένο άρθρο να ισχύει για το σύνολο των εν εξελίξει Δημοσίων Συμβάσεων.

Επομένως, προτείνεται η ακόλουθη νέα παράγραφος στο άρθρο 147:

«9. Οι διατάξεις του παρόντος εφαρμόζουν στο σύνολο των εν εξελίξει Δημοσίων Συμβάσεων Έργου.»

2. Προκαταβολές – Άρθρο 150 Ν.4412/2016

Επειδή μετά την τροποποίηση του άρθρου 150 του Ν.4412/2016, με το άρθρο 69 του Ν.4782/2021 δημιουργήθηκε σύγχυση ως προς τον τρόπο εκταμίευσης των δύο διαφορετικών / διακριτών τμημάτων της προκαταβολής της παρ. 3 του άρθρου 150 του Ν.4412/2016, το πρώτο εδάφιο της παρ. 7 του άρθρου 150 θα πρέπει να επαναδιατυπωθεί όπως ίσχυε πριν την τροποποίησή του ήτοι:

«7. Η προκαταβολή της περίπτωσης β' της παραγράφου 3 κατατίθεται υποχρεωτικά σε δεσμευμένο έντοκο τραπεζικό λογαριασμό του αναδόχου και χρησιμοποιείται μόνο για την πληρωμή της προμήθειας των υλικών ή μηχανημάτων για τα οποία έχει χορηγηθεί και για τα οποία έχουν κατατεθεί πριν από την χορήγησή της σχετικά προτιμολόγια».

Περαιτέρω, είναι εμφανές πως δεδομένου του ότι η προκαταβολή της περίπτωσης α' της παραγράφου 3 αφορά αρχικές δαπάνες εγκατάστασης και λοιπών εξόδων εκκίνησης και καθώς η προκαταβολή, στο σύνολό της, χορηγείται έπειτα από την εγκατάσταση του Αναδόχου στο εργοτάξιο επί τόπου του έργου, είναι εύλογο η ε/ε που καλείται να υποβάλλει ο Ανάδοχος για την προκαταβολή να αφορά μόνο την προκαταβολή της περίπτωσης β' της παραγράφου 3.

Επομένως, προτείνεται η ακόλουθη τροποποίηση της παραγράφου 2 του Άρθρου 150:

*«Η προκαταβολή χορηγείται στον ανάδοχο μετά την εγκατάσταση του εργοταξίου επί τόπου του έργου και υποβάλλεται ειδικός λογαριασμός στη διευθύνουσα υπηρεσία. Ο λογαριασμός εγκρίνεται από τη διευθύνουσα υπηρεσία στο σύνολό του ή τμηματικά, εφόσον προσκομισθεί η εγγύηση προκαταβολής. Καυστέρηση της πληρωμής του λογαριασμού δεν γεννά αξίωση του αναδόχου για τοκοφορία του ποσού, ούτε δικαίωμα διακοπής εργασιών. **Η εγγύηση προκαταβολής αφορά την προκαταβολή της περίπτωσης β' της παραγράφου 3.»***

3. Απόσβεση Δικαιωμάτων Αναδόχου - Άρθρο 173 Ν.4412/2016

Η αποσβεστική προθεσμία του άρθρου 173 Ν.4412/2016 έχει αποτελέσει λόγο απόρριψης των σχετικών ενστάσεων του αναδόχου, από τον αρμόδιο υπουργό και άλλα αποφαινόμενα όργανα, ήτοι στην ουσία έχει αποτελέσει ένα πρόσθετο μέσο για τον Κύριο του έργου προκειμένου να απορρίψει αιτήματα του αναδόχου, τα οποία (αιτήματα) είναι συχνά νόμω βάσιμα.

Η θέσπιση της εν λόγω διάταξης είναι προδήλως αντισυνταγματική και ανίσχυρη διότι:

(α) Με τις διατάξεις των άρθρων 175 και 176 του Ν. 4412/2016 έχει θεσπισθεί ένα πλαίσιο διοικητικής και δικαστικής επίλυσης των διαφορών, που αναφύονται κατά την εκτέλεση των δημοσίων έργων, το οποίο λειτουργεί υπό το κράτος συγκεκριμένων αποκλειστικών – ανατρεπτικών προθεσμιών. Υπό το πλαίσιο αυτό η θέσπιση ενός επιπλέον μέτρου απόσβεσης δικαιωμάτων του αναδόχου παραβιάζει το κράτος δικαίου.

(β) Η θέσπιση τετράμηνης αποσβεστικής προθεσμίας των δικαιωμάτων του αναδόχου παραβιάζει ευθέως τις αρχές της αναλογικότητας και της ασφάλειας του δικαίου.

(γ) Από την άλλη πλευρά, η εφαρμογή της εν λόγω διάταξης εξαρτάται από την έννοια της «γενεσιουργού αιτίας» του δικαιώματος του αναδόχου, η οποία είναι δυσχερώς προσδιορίσιμη και εφαρμοστέα, αφού η άσκηση των δικαιωμάτων του αναδόχου είναι, υπό το κράτος των άρθρων 175 και 176 του Ν. 4412/2016, συναρτημένη με την τήρηση άλλων αποκλειστικών – αποσβεστικών προθεσμιών.

(δ) Εξάλλου, η αιτιολογία, την οποία ο νομοθέτης επικαλέστηκε για την θέσπιση του άρθρου 59 παρ. 7 του Ν. 4146/2013 (...επιβλήθηκε προκειμένου να αποφευχθεί η

υπέρβαση του προϋπολογισθέντος κόστους, ο αιφνιδιασμός του κυρίου του έργου και η αδυναμία του να χειριστεί εγκαίρως την όλη εργολαβία (διακοπή των εργασιών, μείωση του συμβατικού αντικειμένου, διάλυση της εργολαβίας, επαναδημοπράτηση του μη εκτελεσθέντος τμήματος του έργου κλπ) και κατ' επέκταση του άρθρου 173 του Ν. 4412/2016), είναι απολύτως ανακόλουθη με τις προβλέψεις της σχετικής διάταξης.

Στην πράξη η εφαρμογή της ως άνω αυστηρής προϋπόθεσης του νόμου δημιουργεί μία σειρά προβλημάτων. Ενδεικτικά σας αναφέρουμε τα παρακάτω:

- Δεν είναι πάντα εφικτός ο προσδιορισμός του ακριβούς χρόνου εμφάνισης της γενεσιουργού αιτίας, από τον οποίο προκύπτει το τετράμηνο υποβολής του αιτήματος του αναδόχου π.χ. σε περίπτωση υποβολής αιτήματος για την αμοιβή εκπόνησης συμπληρωματικής μελέτης, αφετηρία του χρονικού διαστήματος των τεσσάρων μηνών είναι η εντολή εκπόνησης, ο χρόνος υποβολής της μελέτης ή ο χρόνος έγκρισης ;
- Τι γίνεται σε περίπτωση που ο κύριος του έργου δεν εκπληρώνει τις συμβατικές του υποχρεώσεις; Αν δεχθούμε την πιστή εφαρμογή της διάταξης περί απόσβεσης των δικαιωμάτων του αναδόχου μετά την παρέλευση τετραμήνου από την εμφάνιση της γενεσιουργού αιτίας, η παράλειψη του αναδόχου να υποβάλει αίτημα νέας τιμής κατά τη φάση σύνταξης ΑΠΕ οδηγεί σε απόσβεση του σχετικού δικαιώματος, τη στιγμή που η υποχρέωση σύνταξης ΑΠΕ βαρύνει αποκλειστικά τον κύριο του έργου.
- Σε κάθε περίπτωση, κατόπιν της καθιέρωσης πλέον αποκλειστικής δικαιοδοσίας των διοικητικών δικαστηρίων για την εκδίκαση διαφορών από την εκτέλεση δημοσίων συμβάσεων, και υπό το πρίσμα της αυστηρής τυπικότητας που εφαρμόζεται από τα διοικητικά δικαστήρια, είναι προφανές ότι θα απορριφθεί μεγάλος όγκος προσφυγών/αγωγών λόγω απόσβεσης του σχετικού δικαιώματος του αναδόχου.

Αντικατάσταση του άρθρου 173 με την ακόλουθη διατύπωση:

«Μαζί με την τελική επιμέτρηση ο ανάδοχος μπορεί να υποβάλλει και κάθε άλλο αίτημά του που σχετίζεται με την εκτέλεση της σύμβασης, για το οποίο δεν έχει χάσει το σχετικό δικαίωμα από κάποια άλλη αιτία. Μετά την υποβολή της τελικής επιμέτρησης μόνο για οψιγενείς αιτίες μπορεί ο ανάδοχος να εγείρει σχετικές απαιτήσεις. Οι διατάξεις του παρόντος άρθρου εφαρμόζονται στο σύνολο των εν εξελίξει Δημοσίων Συμβάσεων Έργου, ανεξάρτητα του χρόνου δημοπράτησής τους.»

4. Διακοπή εργασιών – Διάλυση Σύμβασης – Άρθρο 161 του Ν.4412/2016

Υπάρχουν πολλά έργα τα οποία δημοπρατήθηκαν πριν το τρίμηνο Α΄ του 2022, χρονικό σημείο μετά το οποίο παρατηρήθηκαν σε πολλά υλικά ραγδαίες αυξήσεις τιμών ή και καθυστερήσεις στην παράδοση αυτών. Τα προβλήματα αυτά στην αγορά, παρά τις προσπάθειες νομοθετικής ρύθμισης εκ μέρους του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών, δεν στάθηκε εφικτό να αντιμετωπιστούν επαρκώς με αποτέλεσμα πολλά έργα να μην υλοποιούνται ομαλά με υπέρμετρο οικονομικό βάρος στους αναδόχους.

Προτείνεται να προστεθεί περίπτωση στ΄ στην παρ. 2 του άρθρου 161 με το εξής περιεχόμενο:

1. *«Ο ανάδοχος μπορεί να ζητήσει τη διάλυση της σύμβασης:*

.....

«στ. Σε όλα τα έργα των οποίων η ημερομηνία υποβολής προσφορών έληγε μέχρι και το πέρας του πρώτου τριμήνου του έτους 2022. Εφόσον η σύμβαση διαλυθεί αποκλειστικά βάσει της παρούσας διάταξης, ο ανάδοχος δεν δικαιούται την αποζημίωση τεκμαιρομένου οφέλους του άρθρου 163 § 1.γ.»

5. Σιωπηρή Απόρριψη – Διοικητική Επίλυση Συμβατικών Διαφορών Σταδίου Εκτέλεσης – Άρθρο 161 και άρθρο 174 του Ν.4412/2016

Στο άρθρο 161 προβλέπεται ότι σε περίπτωση που υπάρχει υπαιτιότητα του φορέα κατασκευής ή του ΚΤΕ για διακοπή εργασιών ο ανάδοχος υποχρεούται να υποβάλει ειδική δήλωση διακοπής εργασιών με συγκεκριμένο περιεχόμενο. Σε περίπτωση όμως άπρακτης παρέλευσης της προθεσμίας των 15 ημερών που έχει η διευθύνουσα υπηρεσία να εξακριβώσει το περιεχόμενο της δήλωσης και να εκδώσει απόφαση αποδοχής ή απόρριψης του σχετικού αιτήματος, η δήλωση θεωρείται απορριφθείσα. Προκειμένου να επιτύχει τα έννομα αποτελέσματα της (ενδεχόμενης) αποδοχής της δήλωσης διακοπής, ο ανάδοχος υποχρεούται σε περαιτέρω ενέργειες ενώπιον του Τεχνικού Συμβουλίου όπου καλείται και η αναθέτουσα αρχή. Προκειμένου να εξοικονομηθεί χρόνος και πόροι των αναθετουσών αρχών αλλά και των αναδόχων, προτείνεται να προστεθεί ένα ακόμα βήμα στην αλληλογραφία μεταξύ αναδόχου και αναθέτουσας αρχής, μια επιπλέον ειδική δήλωση του αναδόχου μετά την παρέλευση της προβλεπόμενης 15νθήμερης προθεσμίας, με την οποία θα δίδεται επιπλέον χρόνος 15 ημερών στην αναθέτουσα αρχή να εκδώσει απόφαση επί της αρχικής ειδικής δήλωσης διακοπής εργασιών, μετά την παρέλευση της οποίας, εφόσον δεν εκδοθεί απόφαση θα τεκμαίρεται σιωπηρή αποδοχή αυτής.

Προτείνεται η προσθήκη:

«4. Μετά από την επίδοση της ειδικής δήλωσης κατά την παρ. 3, η διευθύνουσα υπηρεσία εξακριβώνει μέσα σε δεκαπέντε (15) ημέρες τα στοιχεία της δήλωσης και εκδίδει απόφαση που αποδέχεται ή απορρίπτει το περιεχόμενο της δήλωσης. Σε περίπτωση απράκτου παρόδου της άνω προθεσμίας, ο ανάδοχος δικαιούται εντός πέντε ημερών να υποβάλει όχληση προς τη διευθύνουσα υπηρεσία για την έκδοση απόφασης επί της υποβληθείσας ειδικής δήλωσης. Εάν μετά την υποβολή της όχλησης παρέλθει άπρακτη προθεσμία δέκα ημερών, τεκμαίρεται η αποδοχή της ειδικής δήλωσης διακοπής εργασιών.».

Επιπροσθέτως, με τις τελευταίες τροποποιήσεις του άρθρου 174 του Ν.4412/2016 απαλείφθηκε η δυνατότητα εξέτασης της ένστασης από το αρμόδιο Σ.Δ.Ε. και έκδοσης απόφασης επ' αυτής και μετά την παρέλευση της νόμιμης προθεσμίας ενέργειας της Διοίκησης. Η απάλειψη αυτής της δυνατότητας δημιούργησε τεράστια προβλήματα στη διοικητική επίλυση των διαφορών που υποτίθεται ότι οι τελευταίες τροποποιήσεις του άρθρου 174 είχαν σκοπό να διευκολύνουν. Οι συντομότερες προθεσμίες (2 μήνες και 3 μήνες επί έκπτωσης) πλέον, λόγω του μεγάλου φόρτου εργασίας, παρέρχονται σε μεγάλο ποσοστό άπρακτες, με αποτέλεσμα να χάνεται η δυνατότητα επίλυσης των διαφορών σε διοικητικό επίπεδο από τεχνικά συμβούλια δημοσίων έργων, που στελεχώνονται από πολύ έμπειρους και βαθείς γνώστες των σχετικών θεμάτων μηχανικούς και νομικούς, γεγονός που έχει ως συνέπεια να υπερφορτώνονται τα διοικητικά εφετεία με πληθώρα προσφυγών επί θεμάτων που θα μπορούσαν να είχαν επιλυθεί αποτελεσματικά εάν δινόταν ο αναγκαίος χρόνος στη διοίκηση ώστε να εξετάσει τις εκκρεμείς ενστάσεις. Έχουν επιχειρηθεί προς τον σκοπό αυτό διάφορες ερμηνείες (όπως η υιοθέτηση της άποψης ότι πρόκειται περί ενδεικτικών και όχι αποκλειστικών προθεσμιών), όμως έχουν γεννηθεί αμφιβολίες κατά πόσο είναι απολύτως συμβατές με το γράμμα του νόμου. Για τον λόγο αυτό προτείνεται η επαναφορά σε ισχύ της παλαιάς διάταξης που επέτρεπε την εξέταση της εκκρεμούσας ένστασης (αίτησης θεραπείας τότε) και μετά την παρέλευση της δίμηνης ή τρίμηνης προθεσμίας εξέτασής της· μάλιστα προτείνεται η απαλοιφή της ενιαύσιας αποκλειστικής προθεσμίας εξέτασης της ένστασης μετά την άπρακτη παρέλευση της αρχικής διατηρουμένων πάντως των λοιπών περιορισμών.

Για τους λόγους αυτούς προτείνεται να εισαχθεί στο άρθρο 174 του Ν.4412/2016 παράγραφος, που θα αριθμηθεί 18, με το ακόλουθο περιεχόμενο:

«18. Αν η ένσταση είναι εμπρόθεσμη, το κατά περίπτωση αποφαινόμενο όργανο μπορεί να εκδώσει την απόφασή του και μετά την πάροδο των προθεσμιών των παραγράφων 3 και 17 του παρόντος, εφόσον δεν έχει λήξει η προθεσμία για την άσκηση προσφυγής ή έχει

ασκηθεί εμπρόθεσμα σχετική προσφυγή και δεν έχει ακόμα συζητηθεί αυτή ενώπιον του αρμόδιου δικαστηρίου. Η απόφαση του κατά περίπτωση αποφαινομένου οργάνου που εκδίδεται σύμφωνα με την παράγραφο αυτή δεν υπόκειται σε κανένα ένδικο μέσο και είναι εκτελεστή μόνο αν την αποδέχεται αυτός που υπέβαλε την ένσταση και παραιτηθεί από το δικαίωμα άσκησης προσφυγής και από τυχόν ασκηθείσα προσφυγή του. Η αποδοχή μπορεί να γίνει σε ανατρεπτική προθεσμία ενός (1) μηνός από την κοινοποίηση στον ανάδοχο της σχετικής απόφασης. Σε κάθε περίπτωση κατισχύει η τυχόν εκδοθείσα απόφαση του εφετείου.».

6. Διαιτητική επίλυση διαφορών – Άρθρο 176 του Ν.4412/2016

Το άρθρο 176 του Ν.4412/2016 ουδέποτε εφαρμόστηκε διότι είναι άκρως προβληματικό έως ανεφάρμοστο (Γνωμοδότηση Νομικού Συμβουλίου του Κράτους και ΚΥΑ για συνομολόγηση συμφωνίας διαιτησίας, παράγραφος 4 περί κανονισμού διαφάνειας (UNCITRAL), κανονισμός που δεν έχει δημοσιευτεί στα Ελληνικά στα πλαίσια ελληνικού νομοθετικού ή κανονιστικού κειμένου). Έτσι χάνεται η ευκαιρία αφενός της ταχείας επίλυσης των διαφορών από την εκτέλεση δημοσίων έργων και αφετέρου της ελάφρυνσης των τακτικών δικαστηρίων από την σχετική δικαστική ύλη.

Επομένως, προτείνεται η αντικατάσταση της παραγράφου 2 του ως άνω άρθρου ως εξής:

«2. Η διαιτησία διεξάγεται σύμφωνα με τις διατάξεις του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας στα Ελληνικά, τόπος διεξαγωγής της είναι η Αθήνα και ως Επιδιαιτητές ορίζονται ανώτατοι Δικαστικοί Λειτουργοί, εν ενεργεία ή μη. Το πρώτο εδάφιο του άρθρου 49 του Εισαγωγικού Νόμου του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας εφαρμόζεται άπαξ και οποτεδήποτε μετά την υπογραφή της Σύμβασης.».

Περαιτέρω, προτείνεται η κατάργηση των παραγράφων 4 και 5 του άρθρου.

Τέλος, προτείνεται η προσθήκη δύο εδαφίων στο τέλος της παραγράφου 6 ως εξής:

«Η πιο πάνω διαδικασία της διαιτητικής επίλυσης διαφορών μπορεί να εφαρμόζεται και επί διαφωνιών για τις οποίες έχει προσφύγει ο ενδιαφερόμενος στο δικαστήριο αλλά δεν έχει συζητηθεί η υπόθεση. Στην περίπτωση αυτή, μετά τη σύναψη της συμφωνίας περί διαιτησίας, ο ενδιαφερόμενος οφείλει να παραιτηθεί από το σχετικό δικόγραφο, που έχει κατατεθεί στο δικαστήριο».

7. Επίλυση Διαφορών – Άρθρο 372 Ν.4412/2016

Με την παρ. 4 του άρθρου 372 του ν. 4412/2016, όπως τροποποιήθηκε από τον Ν.4782/2021, προβλέπεται επί ποινή απαραδέκτου υποχρέωση κοινοποίησης της αιτήσεως ακυρώσεως / αναστολής και της παρέμβασης επί αυτής εντός δύο (2) ημερολογιακών ημερών από την παραλαβή της από τη γραμματεία του δικαστηρίου, όσον αφορά την αίτηση ακύρωσης, ή από την άσκησή της, όσον αφορά την παρέμβαση.

Είναι αδήριτη η ανάγκη για άμεση τροποποίηση της συγκεκριμένης διάταξης. Ως πλέον εύλογη τροποποίηση προτείνουμε η προθεσμία των δύο (2) ημερολογιακών ημερών να αυξηθεί σε πέντε (5) εργάσιμες ημέρες τόσο για την αίτηση ακύρωσης όσο και για την παρέμβαση. Εναλλακτικώς, θα μπορούσε να προβλεφθεί η κοινοποίηση με ηλεκτρονικό μέσο (αποστολή e-mail), κάτι που ήδη ισχύει για τις ενστάσεις (πρώην αιτήσεις θεραπείας) του άρθρου 174 του Ν.4412/2016, ή η ανάρτηση στο ΕΣΗΔΗΣ.

Προτείνεται η τροποποίηση της παρ. 4 του άρθρου 372 του Ν.4412/2016 ως εξής:

*«4. Η αίτηση ασκείται εντός δέκα (10) ημερών από την κοινοποίηση ή την πλήρη γνώση της απόφασης της Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ. ή από την παρέλευση της προθεσμίας για την έκδοση απόφασης, σύμφωνα με όσα ορίζονται στην παρ. 1 του άρθρου 367 περί διαδικασίας λήψης απόφασης και συνεπειών των αποφάσεων της Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ.. Η δικάσιμος για την εκδίκαση της αίτησης ακύρωσης δεν πρέπει να απέχει πέραν των εξήντα (60) ημερών από την κατάθεση του δικογράφου. Ο Πρόεδρος του αρμόδιου Τμήματος ορίζει με πράξη του τον εισηγητή, καθώς και την ημέρα και την ώρα εκδίκασης της αίτησης. Αντίγραφο της αίτησης με κλήση κοινοποιείται με τη φροντίδα του αιτούντος προς την Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ., την αναθέτουσα αρχή, αν δεν έχει ασκήσει αυτή την αίτηση, και προς κάθε τρίτο ενδιαφερόμενο, την κλήτευση του οποίου διατάσσει με πράξη του ο Πρόεδρος ή ο προεδρεύων του αρμόδιου Δικαστηρίου ή Τμήματος έως την επόμενη ημέρα από την κατάθεση της αίτησης. Ο αιτών υποχρεούται επί ποινή απαραδέκτου του ενδίκου βοηθήματος να προβεί στις παραπάνω κοινοποιήσεις εντός αποκλειστικής προθεσμίας **πέντε (5) εργάσιμων ημερών** από την έκδοση και την παραλαβή της ως άνω πράξης του Δικαστηρίου. Εντός αποκλειστικής προθεσμίας δέκα (10) ημερών από την ως άνω κοινοποίηση της αίτησης κατατίθεται η παρέμβαση και διαβιβάζονται ο φάκελος και οι απόψεις των παθητικώς νομιμοποιούμενων. Εντός της ίδιας προθεσμίας κατατίθενται στο Δικαστήριο και τα στοιχεία που υποστηρίζουν τους ισχυρισμούς των διαδίκων. Επιπρόσθετα, η παρέμβαση κοινοποιείται με επιμέλεια του παρεμβαίνοντος στα λοιπά μέρη της δίκης εντός **πέντε (5) εργάσιμων ημερών** από την κατάθεσή της, αλλιώς λογίζεται ως απαραδέκτη. Το διατακτικό της δικαστικής απόφασης εκδίδεται εντός δεκαπέντε (15) ημερών από τη συζήτηση της αίτησης της παρ. 1 ή από την προθεσμία για την υποβολή υπομνημάτων.»*

8. Επιστροφή εγγυητικών επιστολών καλής εκτέλεσης – Άρθρο 72 Ν.4412/2016

Έχει παρατηρηθεί σε πολλές περιπτώσεις καθυστέρηση στην επιστροφή των εγγυητικών επιστολών καλής εκτέλεσης, συνεπικουρούμενη από την ασαφή διατύπωση της παραγράφου 5 του Άρθρου 72.

Προτείνεται η διαγραφή της υφιστάμενης παραγράφου 5 και η αντικατάστασή της ως εξής:

«Οι εγγυητικές επιστολές καλής εκτέλεσης επιστρέφονται στο σύνολό τους με τη διενέργεια της οριστικής παραλαβής».

Αξιότιμε κύριε Υπουργέ,

Οι Εργοληπτικές Οργανώσεις ζητούμε την υιοθέτηση των αιτημάτων και προτάσεών μας προκειμένου να καταστεί εφικτή η απρόσκοπτη υλοποίηση των έργων, να εξασφαλισθεί η βιωσιμότητα των αναδόχων εργοληπτικών επιχειρήσεων καθώς και η ολοκλήρωση όλων των δημόσιων έργων που πρωταγωνιστούν στην προσπάθεια για βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη της χώρας.

Για τις Εργοληπτικές Οργανώσεις (Αλφαβητικά)

**Ο Πρόεδρος
Κ. Γκολιόπουλος**

**Η Πρόεδρος
Μ. Τσιομπάνου**

**Ο Πρόεδρος
Ζ. Αθουσάκης**

**Ο Πρόεδρος
Γ. Συριανός**